

Шкільний курс має великі виховні можливості, зокрема виховання поваги до культурних і духовних надбань людства, боротьби за свободу і незалежність, формує критичне ставлення до проявів антигуманізму.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бердичевський Я. М. Всесвітня історія: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів. / Я. Бердичевський, І. Щупак, Л. Морозова. – Запоріжжя : Прем'єр, 2009. – 320 с.
2. Венцева Н. О. Дискусійні методи на уроках всесвітньої історії. 7–8 класи : [Посібник] / Н. О. Венцева. – Х. : Видавнича група «Основа», 2006. – 158 с.
3. Гісем О. В. Всесвітня історія. 8 клас : конспекти уроків / О. В. Гісем, О. О. Мартинюк. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2009. – 367 с.
4. Гісем О. В. Всесвітня історія. Конспекти уроків. 9 клас : посіб. для вчителя / О. В. Гісем, О. О. Мартинюк. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2009. – 384 с.
5. Гісем О. В. Всесвітня історія: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів / О. Гісем, О. Мартинюк. – Харків : Вид-во «Ранок», 2009. – 224 с.
6. Навчальні програми для 5–9 класів загальноосвітніх навчальних закладів. Історія України. Всесвітня історія (є чинною у 2015/2016 навчальному році) // Матеріали сайту МОН України. – Режим доступу : mon.gov.ua/ua/activity/education/56/692/educational_programs/1408714766
7. Осмоловський С. О. Всесвітня історія: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів / С. Осмоловський, Т. Ладиченко. – Київ : Генеза, 2009. – 240 с.
8. Пометун О. Методика навчання історії в школі / О. І. Пометун, Г. О. Фрейман. – К. : Генеза, 2005. – 328 с.
9. Білоножко С. В. Всесвітня історія: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів / С. Білоножко, І. Бірюльов та ін. – Київ : Генеза, 2001. – 304 с.
10. Сучасний учитель та сучасний урок (методичні рекомендації щодо вивчення історії України та всесвітньої історії в школі) / укладач Ф. Л. Левітас. – [2-е видання, стереотипне]. – К. : КМПУВ імені Б. Грінченка, 2002. – 15 с.
11. Шашура Л. Я. Нестандартні уроки з історії України та всесвітньої історії у школі: [Навч.-метод. посіб.] / Л. Я. Шашура. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2004. – 64 с.

УДК 378

Мишедченко В. В.,

доцент Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка

СТАН СФОРМОВАНості МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ПЕРШОКУРСНИКІВ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ

У статті розглядається стан сформованості музично-педагогічної культури першокурсників на початковому етапі навчання в університеті. Основним завданням дослідження було виявлення у студентів тих необхідних особистісних якостей, музичних знань, умінь і навичок, які становлять основу успішного оволодіння професією вчителя музики.

Ключові слова: студенти факультету початкової освіти, першокурсники, музично-педагогічна культура, музична підготовка.

Мишедченко В. В. Состояние сформированности музыкально-педагогической культуры первокурсников на начальном этапе обучения. В статье рассматривается состояние сформированности музыкально-педагогической культуры первокурсников на начальном этапе обучения в университете. Основной задачей исследования было выявление у студентов тех необходимых личностных качеств, музыкальных знаний, умений и навыков, которые составляют основу успешного овладения профессией учителя музыки.

Ключевые слова: студенты факультета начального образования, первокурсники, музыкально-педагогическая культура, музыкальная подготовка.

Mishedchenko V. V. The condition of formation of musical and pedagogical culture of first-year students at the initial stage of training. The article deals with the state of formation of musical and pedagogical culture of first-year students at the initial stage of training at the university. The main task of the study was revealing the necessary personal qualities, musical knowledge and skills of the students which constitute the basis of successful mastering the profession of teacher of music.

Key words: students of primary education department, first-year students, musical and pedagogical culture, musical training.

Музично-педагогічна культура особистості – це складне динамічне утворення, важливим компонентом якого є музична культура. Оскільки абітурієнти, які вступають на факультет початкової освіти, вже мають початкову музичну освіту в обсязі загальноосвітньої та дитячої музичної шкіл, ця освіта стає підґрунтям для формування музично-педагогічної культури майбутнього вчителя. Тому, вивчаючи рівень сформованості музично-педагогічної культури першокурсників на початковому етапі навчання, ми виходили, насамперед, з визначення стану їхньої музичної підготовки.

Основним завданням констатувального дослідження було виявлення у студентів тих необхідних особистісних якостей, музичних знань, умінь і навичок, які становлять основу успішного оволодіння професією вчителя музики, а саме: сформованість інтересів до різних видів мистецтва, і музичного зокрема,

потреби в музичній діяльності; рівень володіння знаннями в галузі мистецтва; сформованість оцінного ставлення до музичних творів; виконавська підготовка першокурсників; рівень розвитку художнього смаку; мотивація вибору професії вчителя початкових класів і музики.

У вирішенні завдань, пов'язаних з вивченням рівня сформованості музично-педагогічної культури студентів факультетів початкової освіти, нами враховувалися психологічні особливості молоді студентського віку, досвід проведення соціологічних досліджень у вищій школі, педагогічних досліджень з питань музично-естетичного виховання майбутніх учителів.

Студенти – це відповідальні суб'єкти суспільної та навчальної діяльності. У юнацькому віці формуються інтереси в різних сферах знань, але після вступу до ВНЗ у молодих людей відбувається процес звуження інтересів у плані їхньої професіоналізації та розширення інтересів в обраній галузі знань. Чільне місце посідають мотиви, пов'язані із самовизначенням і підготовкою до самостійного життя. Ці мотиви набувають особистісного змісту і стають дієвими. Передумовою потреби в самоосвіті, бажання змінити свої риси характеру та інтелектуальні можливості є самокритичність. Успішна робота з самоосвіти та самовдосконалення тісно пов'язана з рівнем самооцінки юнаків. Характерною особливістю є наявність диференційованої самооцінки [1, с. 225].

Значну роль у духовному житті особистості відіграють інтереси до різних видів мистецтв, які в цьому віці розширюються і поглиблюються. Юнацькому віку особливо властивий потяг до творів мистецтва, що сприяють формуванню пізнавальних інтересів, набуттю нових знань. Розвиток самосвідомості й збагачення емоційного світу викликає у молоді глибокі естетичні переживання. Змінюється їхнє ставлення до різних видів мистецтв.

Художня література, театр, кіно – важливі засоби самопізнання й морально-естетичного самоствердження особистості. Але «юнацьким» мистецтвом є музика, яка в поєднанні з танцем і співом виступає не тільки фоном, а й важливим компонентом спілкування молоді [2, с. 165].

Констатувальне дослідження проводилося зі студентами першого курсу факультету початкової освіти Глухівського національного педагогічного університету імені О. Довженка протягом першого місяця навчання. Вивчався рівень наявної музичної підготовки першокурсників (усього 50 осіб). Рівень педагогічної культури нами поки що не фіксувався, оскільки вона набуватиметься майбутніми вчителями у процесі навчання в педагогічному ВНЗ, однак нами вивчалася мотивація вибору професії.

Використовувалася комплексна методика, що включала індивідуальний і груповий методи опитування, анкетування, бесіду, звукову анкету, «концерт на замовлення», педагогічне спостереження. Взаємно коригуючи і доповнюючи один одного, ці методи дозволили всебічно й об'єктивно вивчити питання, що нас цікавить, отримати достовірні дані про рівень сформованості музичної культури студентів-першокурсників.

Як свідчать спостереження, контингент абітурієнтів факультету підготовки вчителів початкових класів з додатковою спеціалізацією «Музика» неоднорідний. Враховуючи цю обставину, ми зробили спробу виявити ті необхідні музичні якості, вміння та навички, які становлять основу успішного оволодіння цією спеціальністю.

З метою встановлення рівня розвитку музичних інтересів студентів було проведено анкетування, низку бесід, у яких їм пропонувалося назвати улюблені твори народної, класичної, естрадної музики, вказати їх жанр та авторів, музичні теми та образи, які привертають їхню увагу в музиці, вид мистецтва, якому віддається перевага.

До показників виявлення музичних інтересів ми віднесли: спрямованість на окремі види мистецтва; спрямованість на жанри музичного мистецтва; повнота та змістовність музичних інтересів; стійкість музичних інтересів.

Отримані результати показали, що студенти знайомі з багатьма народними піснями, називають відомі їм опери, балети, інструментальну музику. Лише 54% студентів вказали автора і жанр названого твору. 18% студентів не назвали ні автора, ні жанру улюбленого твору, а 28% першокурсників взагалі не назвали жодного твору. Якісний аналіз результатів дослідження свідчить про низький рівень музичних інтересів і потреб першокурсників, оскільки значна частина творів, віднесених до улюблених, названа ситуативно.

Цікаві результати дав аналіз кількості відвіданих спектаклів і концертів. Лише 20% першокурсників хоча б один раз відвідали театр, 80% – не були в театрі взагалі. Це пояснюється тим, що в м. Глухові немає театру і розташоване місто далеко від обласного центру. Естрадні концерти проходять в місті частіше, а тому й вищий процент відвідувачів – 84%, не були – 16% студентів.

Серед улюблених видів мистецтва студенти називали по кілька мистецтв, а тому види мистецтва розташовано в такому порядку: музика – 90%; кіно – 82%; художня література – 76%; театр – 50%; образотворче мистецтво – 20%. Називаючи свій улюблений вид мистецтва, студенти фіксували скоріше «ідеальні» інтереси, видаючи бажане за дійсність. Коли ж студенти поставали перед необхідністю назвати конкретний твір мистецтва, що найбільше подобається, починали діяти такі реальні чинники, як поширеність певного виду мистецтва, можливість спілкування з ним, вплив масових засобів інформації.

Усіх студентів, що відповідали на питання анкети, спрямованої на виявлення художніх інтересів, ми розділили на групи залежно від їхнього ставлення до музики, літератури, театру, кіно, образотворчого мистецтва. До групи студентів з переважним інтересом до певного виду мистецтва ми віднесли тих, хто

вказав, що це мистецтво йому особливо подобається, або відніс його до своїх улюблених занять у вільний час. Другу групу склали студенти з невизначеним інтересом до конкретних видів мистецтв.

На перше місце у художніх перевагах першокурсників вийшла музика. Очевидно, це пов'язано з тим, що студенти, які обрали навчання на факультеті підготовки вчителів початкових класів та музики, вже мають сформований інтерес до цього виду мистецтва. 32% студентів не змогли назвати улюблені твори, оскільки мало обізнані з мистецтвом.

До показників виявлення знань про музичне мистецтво ми віднесли: ерудованість у загальних питаннях мистецтва; джерела знань; ініціативність і самостійність у набутті знань; наявність уявлень про жанри, творчість композиторів, засоби музичної виразності.

Проаналізувавши відповіді реципієнтів, ми виділили три рівні музично-естетичної підготовки першокурсників, умовно назвавши їх як «відносно високий», «середній», «початковий».

Відносно високий рівень знань у галузі мистецтва виявила невелика кількість студентів (20%). Вони орієнтуються в багатьох сферах мистецтва, виявляють ініціативу й самостійність у набутті знань, багато читають, слухають музику, знають багатьох композиторів та їх твори.

До середнього рівня володіння знаннями про мистецтво віднесено 30% студентів. Для них характерний задовільний загальний рівень розвитку, певна ерудиція в загальних питаннях мистецтва. Нечіткі уявлення про той чи інший жанр, творчість композитора, засоби музичної виразності не дають їм можливості вільно орієнтуватися в царині музичного мистецтва.

Студентів з початковим рівнем знань про мистецтво більшість (50%). Їх культура здебільшого невисока, мова збіднена, невиразна. Вони володіють лише елементарними вміннями сприймання й оцінювання музичних творів, інертні в набутті знань і мало цікавляться музикою.

Бесіда є найефективнішим засобом дослідження рівня сформованості музичної культури, оскільки в умовах вільного спілкування всі учасники бесіди можуть активно брати участь в обговоренні поставлених питань. Щоб отримати достовірні результати, при розробці тематики бесід враховувалась значущість обраних тем для студентської молоді.

Виходячи зі специфіки юнацького віку, ми розробили і провели кілька бесід про мистецтво, де були використані твори П. Чайковського, М. Лисенка, К. Стеценка, Л. Бетховена. Цей етап констатувального дослідження мав дати інформацію про наявність знань у царині виразних можливостей різних видів мистецтва, вміння проникнути в емоційний стрій твору, виділяючи головне, а також навичок самовираження в мистецтві.

Використання методики «Концерту на замовлення» (Л. Г. Коваль) дало змогу вивчити орієнтації студентів на жанри музичного мистецтва, виявити роль сім'ї та інших чинників у вихованні художніх смаків і потреб майбутніх учителів початкових класів і музики, дістати відповідь на такі питання: «Чи відповідають названі музичні твори кращим зразкам музичного мистецтва? Якими критеріями керується студент у своїх перевагах, на які авторитети орієнтується?» У ході збору заявок студентів визначався зміст заявлених творів, їх автори і виконавці, джерела отримання художньо-естетичної інформації, знання студента в царині музичного мистецтва. У додатковій бесіді уточнювалися факти, що вплинули на формування ціннісних орієнтацій студентів. Усі відповіді ми просили мотивувати.

Результати проведеної роботи показали, що 25% студентів хотіли б почути в концерті свої улюблені твори класичної музики. Решта студентів не змогли правильно назвати твори, вказати автора й виконавців. Вирішальним чинником у формуванні переваг студентів у музичному мистецтві виявилися засоби масової інформації та захоплення сім'ї. Твори, що були замовлені для концерту, студенти вперше почули по радіо чи телебаченню.

Обмежена художньо-естетична культура першокурсників у царині музичного мистецтва відбилася на їхніх оцінних судженнях: «дуже подобається музика», «душевна, красива мелодія», «тиха, спокійна» тощо.

Використання в експерименті «Звукової анкети» було спрямоване на визначення ступеня усвідомлення студентом реальної художньої цінності творів мистецтва. Методика «Звукової анкети» дозволила отримати уточнюючі результати до отриманих з методики «Концерту на замовлення». Студенти повинні були в процесі прослуховування музичних творів обрати той, що найбільше сподобався, позначаючи його порядковий номер в отриманій карточці, і пояснити свій вибір.

Аналіз результатів показав, що студенти активніше реагують на відомі й краще сприймають знайомі твори. А тому третина студентів правильно назвала ці твори, їх авторів, обираючи досить складну за своїм емоційним строем музику, даючи їй образне визначення. Половина студентів взагалі не назвала жодного твору й композитора.

Визначаючи характер музики, студенти здебільшого обмежувались одиничним визначенням: спокійна музика, швидка, весела, повільна; недостатньо освідомлювали емоційний стан, що викликає музика, не завжди могли дібрати образні характеристики, емоційно розповісти про враження від твору.

Як відомо, головними вміннями в структурі музичної діяльності вчителя музики є володіння інструментом, підбір на слух, читання з аркуша. Тому наступним етапом нашого дослідження було виявлення вказаних умінь у реципієнтів. Ми пропонували студентам проаналізувати й оцінити свою довузівську музично-виконавську підготовку.

До показників виявлення оцінних суджень студентів ми віднесли: змістовність оцінних суджень; аргументованість суджень; відповідність музичним інтересам.

Результати були такими: на «5» оцінили свою підготовку 20% студентів, на «4» – 50%, оцінкою «3» – 20%, оцінкою «2» – 10%. Пояснювали свої оцінки так: «дуже велика увага приділялась грі на музичному інструменті, мені це подобалось»; «на випускному екзамені мій виступ оцінили на «відмінно», і я з цим згодна; «оцінкою задовільно, тому що в музичній школі вчилася не регулярно, часто змінювалися вчителі»; «задовільно, бо займатись музикою в мене не було великого бажання, та й учителі в музичній школі були невимогливі»; «свою підготовку оцінюю на «4» тому, що вважаю не зовсім досконалими свої знання з музичних дисциплін» тощо.

До показників визначення початкової виконавської підготовки першокурсників ми віднесли: якість володіння музичним інструментом; виразність виконання музичних творів; уміння читати з аркуша; спів під власний супровід.

Уміння грати на інструменті та співати під власний супровід першокурсники демонстрували на індивідуальних заняттях, а також були перевірені вміння читання з аркуша та підбору на слух. Репертуар, що виконувався, відрізнявся за складністю та характером. Під власний аккомпанемент здебільшого виконувалися народні пісні та пісні шкільного й молодіжного репертуару.

На основі аналізу результатів спостереження за інструментальною підготовкою студентів першого курсу виділені три рівні.

До початкового рівня віднесені студенти, які погано володіють інструментом, не вміють грати на слух; читають з аркуша музичний твір з текстовими похибками, в неправильному ритмі та темпі, неточне фразування мелодії; формальне ставлення до нотного тексту; не володіють навичками співу під власний аккомпанемент.

До середнього рівня віднесені студенти, які невпевнено виконують музичний твір, малоемоційно; технічні навички недостатні; вибірково підбирають на слух; читають з аркуша невпевнено, частково можуть співати під власний аккомпанемент.

До відносно високого рівня віднесені студенти, які досить вільно володіють музичним інструментом, мають задовільні технічні навички; виконання емоційне, спостерігається прагнення передати художній образ твору; читають з аркуша в сповільненому темпі, з незначними ритмічними відхиленнями; володіють деякими навичками гри на слух, можуть співати під власний супровід.

Рівні виконавської підготовки стосовно означених критеріїв мають дещо умовний характер, оскільки спостерігалось невміння співати під власний супровід при достатньому володінні інструментом або невміння читати з аркуша при кращих показниках інших аспектів інструментальної підготовки. Тому при віднесенні реципієнта до того чи іншого рівня враховувалася загальна тенденція у виконавській підготовці. У 28% реципієнтів хороший рівень володіння інструментом; у 72% – низький; 20% студентів вміють читати з аркуша нескладні за фактурою твори; 50% – погано читають з аркуша, у 30% це вміння не виявлене; 10% – вміють підбирати на слух; 34% – погано підбирають, 56% – не вміють.

Отримані результати дають підставу для висновку, що студенти першого курсу найгірше володіють уміннями читати з аркуша та співати під власний супровід, а тому одне з основних завдань викладачів з основного інструмента та вокалу – приділити найбільше уваги саме цим видам роботи.

У результаті аналізу значної кількості зібраного матеріалу були визначені мотиви, якими керувались абітурієнти, вступаючи до педагогічного університету. Встановлено, що лише 32% абітурієнтів керувалися мотивами, які свідчать про наявність у них педагогічної спрямованості (бажання навчати й виховувати дітей, інтерес до дитини як об'єкта своєї майбутньої діяльності). Частковою педагогічною спрямованістю (усвідомлення в собі педагогічних здібностей) володіють 28% абітурієнтів, 40% абітурієнтів керуються мотивами, які не мають педагогічної спрямованості.

До показників виявлення мотивації вибору професії вчителя музики ми віднесли: зацікавленість музично-педагогічною діяльністю; усвідомлене ставлення до майбутньої професії; інтерес до спілкування з дітьми.

Отримані дані показують, що майже в половини абітурієнтів ще не склалася більш-менш яскраво виражена педагогічна спрямованість. Висловлювання студентів щодо вибору педагогічної професії приблизно зводилися до таких: «подобається працювати з дітьми й хочу їх навчати», «з дитинства люблю вчительську роботу, бо живу в сім'ї педагогів», «подобається педагогічна професія», «в педагогічний університет потрапив випадково, не поступивши до іншого ВНЗ», «хочу отримати вищу освіту» тощо. Наведені відповіді дають підставу для висновку про те, що тільки близько половини студентів мають стійкий, сформований ще в школі інтерес до педагогічної професії та до музики. Інші студенти під час навчання в загальноосвітній школі мріяли про інші професії й лише тепер намагаються з'ясувати своє ставлення до педагогічної праці.

Вивчення вражень студентів після першого місяця навчання на факультеті підготовки учителів початкових класів дало змогу виділити такі типові відповіді: враження позитивні, подобається навчання (64% відповідей); навчатися важко (20%); не дуже подобається (16%). Нестійкі враження студентів нерідко породжені великою кількістю нової інформації, інтенсивністю роботи, новими враженнями, в яких не так просто орієнтуватися.

Проведене констатувальне дослідження підтвердило, що студенти виявляють значний інтерес до музичного мистецтва, беруть участь у різних формах музичної діяльності, але в цілому їх загальнокультурний

рівень недостатній. Залучення студентів до цінностей музичної культури носить фрагментарний характер, їх смаки в основному орієнтовані на розважальну музику. Студенти самі усвідомлюють свою невідповідність до сприймання мистецтва. Як ми й передбачали, на початковому етапі навчання першокурсники виявляли лише елементи музично-педагогічної культури, пов'язані насамперед з більш-менш усвідомленою або навіть елементарною мотивацією щодо вибору професії вчителя музики. Ця мотивація більшою мірою визначається інтересом до музичного мистецтва, значно менше – інтересом до педагогічної діяльності, до спілкування з дітьми.

Усе це вказує на необхідність розробки ефективних заходів щодо вдосконалення роботи з формування музично-педагогічної культури майбутніх учителів в умовах навчально-виховного процесу педагогічного ВНЗ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Возрастная и педагогическая психология. Учеб. пособие для студентов пединститутов / М. В. Матюхина, Т. С. Михальчик, Н. Ф. Прокина и др.; Под ред. М. В. Гамезо и др. – М. : Просвещение, 1984. – 256 с.
2. Кон И. С. Психология юношеского возраста / И. С. Кон // Проблемы формирования личности. Учеб. пособие для студентов педагогических институтов. – М. : Просвещение, 1979. – 175 с.

УДК 378.147.001.

Цао Хункай,

аспірант

Южноукраинского педагогического
университета им. К. Д. Ушинского

РАБОТА НАД ГАРМОНИЧЕСКОЙ ФАКТУРОЙ ХОРОВОГО ПЕНИЯ В ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ МУЗЫКИ

В статье поднимаются вопросы хорового искусства в контексте музыкально-педагогической проблематики. Обсуждаются специфические стороны и свойства хорового исполнительства, такие как хоровой строй, хоровое интонирование, хоровой ансамбль. Выявлена особая актуальность этих аспектов в ситуации слабой развитости традиции многоголосного хорового пения в культуре Китая. В методическом аспекте трактована категория гармонии, глубоко связанная с физической природой и эстетикой хорового пения.

Описываются некоторые методы и формы работы по формированию гармонического мышления будущих учителей музыки в процессе их вузовской подготовки.

Ключевые слова: хор, гармония, хоровое пение, хоровой строй, ансамбль, методика.

Цао Хункай. Работа з гармонічною фактурою хорового співу в підготовці майбутнього вчителя музики. У статті обговорюються методичні питання хорового мистецтва в контексті музично-педагогічної проблематики. Визначаються найважливіші аспекти формування методики роботи над хоровим співом у підготовці вчителів музики.

Обсуждаются методы и формы работы, які вчитель музики може застосовувати в роботі над гармонією хорового співу.

Ключові слова: хор, гармонія, хоровий спів, хоровий стрій, ансамбль, методика.

Tsao Khunkai. Work on harmonic textures of choral singing in the preparation of future Music teachers. The paper discusses the methodological issues of choral art in the context of musical and pedagogical perspective. Identifies important aspects of forming techniques work on choral singing in the preparation of teachers of music. We discuss the specific effects of choral performance, such as choral formation, choral intonation, choral ensemble in a problematic context, the absence of traditions of choral singing in Chinese culture. The policy aspect highlighted in the category of harmony as the defining essence of choral singing. The purpose of the article - the definition of the essential aspects of the phenomenon of harmony choral singing and methods of work in this direction.

The methods and forms of work, which the music teacher can be used in work on the harmony of choral singing.

Key words: choir, harmony, choral singing, choral formation, the ensemble technique method.

Цель статьи – выявление сущности феномена гармонии хорового пения и определение основных принципов методической работы по формированию гармонического мышления будущего учителя музыки как важнейшей стороны его способности к управлению хором.

Одно из основных качеств, входящих в целостный комплекс профессионализма будущего учителя музыки, работающего с хоровым коллективом, состоит в понимании физической, психологической и эстетической природы ансамблевого звучания, а также умении педагога опереться на это понимание в своей практической деятельности.

Особую актуальность данное профессиональное качество имеет для учителя музыки в Китае. Это связано со спецификой китайской традиции коллективного пения, с отношением китайцев к хоровому искусству.

Установлено, что коллективное пение в Китае, начиная с самых давних времен, имело монодийный характер. И сегодня для китайцев, в том числе для представителей всех возрастных групп учащейся молодежи, привычно исполнять музыку монодийного склада, а проще говоря, – петь всем вместе одну и ту же мелодию. Этот вид коллективного пения естественен и легко доступен для большинства китайцев. Даже в тех случаях, когда в пении китайских народных или массовых песен в силу каких-либо естественных причин (в первую очередь, различия певческих тесситур у разных индивидов) возникают вертикальные созвучия, они оцениваются слухом как